

УДК 78:001.9-048.23:37.013.2(045)

Цитування:

Микуланинець Л. М. Реалізація ідей життєтворчості в науковій та культурно-освітній діяльності Мирослави Качур. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 3. С. 174-179.

Микуланинець Леся Михайлівна,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри теорії
і методики музичної освіти
Мукачівського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6346-6532>
l.mikulaninets@gmail.com

Mikulanynets L. (2021). Realization of life creative ideas in the scientific, cultural, and educational activity of Myroslava Kachur. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 3, 174-179 [in Ukrainian].

РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЙ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ В НАУКОВІЙ ТА КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МИРОСЛАВИ КАЧУР

Мета роботи – розкрити специфіку наукової, культурно-освітньої практики М. Качур у дискурсі реалізації ідей життєтворчості, висвітлити значення здобутків мисткині у розвитку українських цивілізаційних процесів. **Методологія дослідження** полягає у застосуванні біографічного, аналітичного, історичного, системного підходів, що дозволило комплексно опанувати основні віхи творчості М. Качур, означити їх вплив на національну культуру. **Наукова новизна.** У статті вперше експліковано досягнення М. Качур у вимірі імплементації завдань життєтворчості. **Висновки.** Професійна практика М. Качур – сфера реалізації ідей креативного буття. Вони сформувалися ще в роки студентства, протягом фахової діяльності поглиблювалися, зазнавали трансформацій, відповідно до інноваційних гуманістичних тенденцій, довершувалися в багатогранних напрямках роботи. Праця М. Качур має декілька магістральних ліній: наукова – дослідження проблем музичного навчання, рецензування статей та авторефератів, керівництво дипломними студіями та ін.; педагогічна – викладання в освітніх закладах різного рівня (школа, коледж, університет, курси підвищення кваліфікації вчителів), підготовка методичних видань, репертуарних збірок та ін.; культурно-організаційна – управління структурними підрозділами університету, налагодження партнерства з провідними ЗВО; проведення конференцій, форумів, майстер-класів, семінарів із залученням знакових українських вчених, виконавців; членство в журі конкурсів, фестивалів; провадження громадських соціальних акцій, проектів та ін. Сутнісними якостями мистецького буття М. Качур є: системний аналіз дійсності, свідоме направлення зусиль до її творчого перетворення; активна взаємодія з оточуючим середовищем; продуктивність, що проявилася в ґрунтовних досягненнях у всіх сферах роботи; постійне вдосконалення власних здібностей тощо. Життєтворчість М. Качур значно вплинула на національний культурний поступ. Успішна праця майстрині – відповідь на актуальні гуманітарні виклики часу. Здобутки діячки сприяли вирішенню багатьох освітніх проблем, отримали застосування у викладанні її вихованців, які, ґрунтуючись на засадах своєї наставниці, продукують свої авторські методи та підходи звершення змісту сучасного музичного навчання.

Ключові слова: життєтворчість, мистецька освіта, наукова діяльність, М. Качур.

*Mikulanynets Lesya, Ph.D. in Arts, Associate Professor of the Theory and Methods of Music Education
Department of Mukachevo State University*

Realization of life creative ideas in the scientific, cultural, and educational activity of Myroslava Kachur

The purpose of the article is to reveal the specifics of M. Kachur's scientific, cultural, and educational practice in the discourse of realization of life creative ideas, to highlight the significance of the artist's achievements in the development of Ukrainian civilization processes. **The methodology** consists of the application of biographical, analytical, historical, systemic approaches, which allowed to comprehensively mastering the main directions of M. Kachur's creativity, to determine their influence on the national culture. **Scientific novelty.** In the article, for the first time, the achievements of M. Kachur in measuring the implementation of life-creating tasks are explained. **Conclusions.** M. Kachur's professional practice is the sphere of realization of creative life ideas. They were formed during student years, deepened throughout professional activities, underwent transformations and in accordance with the innovations of humanistic tendencies, were completed in multifaceted areas of work. Mrs. Kachur's work has several main lines: scientific - research of music education problems, articles, and theses reviewing, management of diploma studios, etc.; pedagogical - teaching in educational institutions of different levels (school, college, university, teacher training courses), preparation of methodical publications, repertoire collections, etc.; cultural and organizational

- management the structural units of the university, establishing partnerships with leading institutions of higher education; holding conferences, forums, master classes, seminars with the involvement of leader Ukrainian scientists, performers; membership in the jury of competitions, festivals; conducting public social actions, projects, etc. The essential qualities of Myroslava Mykhailivna's artistic life are systematic analysis of reality, conscious direction of efforts to its creative transformation; active interaction with the environment; productivity which manifested itself in solid achievements in all areas of work; constant improvement of own abilities, etc. M. Kachur's creative life significantly influenced the national cultural progress. Many years of master's successful work is a response to the current humanitarian challenges of the time. The achievements of this personality contributed to the solution of many educational problems, were used in the teaching of her students, who based on the principles of their mentor were producing their own methods and approaches to the content of modern music education.

Keywords: life creativity, art education, scientific activity, M. Kachur.

Актуальність теми дослідження. Сучасні світові соціокультурні процеси означені трансформаціями, що спричинені розвитком технологій. Це призводить до формування такої цивілізації, де центральним є постійне прагнення прогресу та інновацій. У цьому контексті антропологічні питання набувають особливої вагомості, оскільки існує загроза розчинення так званої «традиційної» людини у новому типі «електронної» персони. Перед нинішнім суспільством гостро постала квестія збереження гуманістичної природи особистості, здатності її емоційно-інтелектуально переживати різні явища, можливості творити, самореалізовуватися, самостверджуватися. Все більшої значущості отримує концепція життєтворчості, в рамках якої втілюються зазначені категорії.

Аналіз досліджень і публікацій. Українська гуманітаристика вивчає життєтворчість у багатоманітних аспектах: філософському (Н. Богданова, Л. Зіганшина, О. Наконечна та ін.), соціальному (Ю. Пурло, Л. Романовська, А. Соболева та ін.), психологічному (С. Добровольський, О. Демчук, Н. Іванцев, Т. Шелех та ін.), педагогічному (М. Качур, Л. Сохань, Т. Франчук та ін.), культурологічному (Н. Богданова, О. Попович та ін.) тощо. Актуальні праці, що висвітлюють дану дефініцію в біографічному та персонологічному вимірі (А. Бойко, Н. Іванова, В. Крупка, Н. Проскочило, В. Ткаченко, Т. Чернета та ін.). При відмінностях наукових підходів спільним є усвідомлення сутнісних параметрів поняття: складний, суперечливий процес розуміння особистістю власних онтологічних завдань, активізація внутрішніх й зовнішніх резервів задля втілення їх у діяльності з метою самоактуалізації та самореалізації. Довершеність креативного існування суб'єкта демонструється через якісне перетворення соціокультурного простору.

Особливо важливо осягати здобутки майстрів, чия професійна практика засвідчила виконання бутєвих цілей і тим самим сприяла національному духовному поступу. У цьому аспекті знакова постать Мирослави Михайлівни Качур – кандидата педагогічних наук, доцента, Заслуженого працівника освіти України, авторки понад сімдесяти публікацій з проблем музичного навчання та виховання. На методичних здобутках мисткині ґрунтуються викладацькі системи багатьох вчителів Закарпаття, її дослідницькі надбання стали теоретичною базою сучасних гуманітарних розвідок (С. Васильєва, Т. Гавлітіна, О. Жаровська, А. Леоненко, В. Мірошніченко та ін.). Професійний шлях пані Мирослави проаналізований у історично-презентаційному виданні «Почесні імена України – еліта держави». Однак потребує цілісного опанування її діяльність з позиції реалізації завдань креативного буття.

Мета дослідження – розкрити специфіку наукової, культурно-освітньої практики М. Качур в дискурсі реалізації ідей життєтворчості, висвітлити значення здобутків мисткині у розвитку українських цивілізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. М. Качур народилася 9 березня 1961 року в с. Ділове Рахівського району Закарпатської області. Родинна атмосфера була наповнена любов'ю, повагою, добротою, шанобливим ставленням до людей, постійною потребою самовдосконалюватися. Ці високі моральні ідеали визначили рівень особистісних взаємин та професійної практики Мирослави Михайлівни.

Після закінчення загальноосвітньої та музичної шкіл М. Качур вступає до Мукачівського педагогічного училища на музичний відділ (1976 р.). Вона навчається у корифеїв закладу: Ж.Є. Давиденко, Т.В. Зінкевич, Л.Л. Шкоби та ін. Студіювання сприяло формуванню: педагогічної, сценічної культури; диригентських, піаністичних

навичок; лідерських якостей, організаційних вмінь. Але найважливішим досягненням першого етапу фахового вдосконалення пані Мирослави стало самоствердження через творчу діяльність, розуміння власної мистецької стратегії, усвідомлення свого життєвого призначення, побудова активної моделі буття.

З 1980 по 1984 роки М. Качур – студентка Київського педагогічного інституту ім. М. Горького (нині Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова). Цей період позначений особистісною та професійною комунікацією з низкою провідних діячів, які спрямовували вектор еволюції українського виконавства й дослідницької думки. Знаковими постатями для Мирослави Михайлівни виступили: доктор педагогічних наук, професор О.П. Щолокова – під її орудою вона займалася грою на фортепіано, а також здійснювала перші кроки на науковому поприщі; кандидат мистецтвознавства, доцент, композитор В.А. Уманець – у його класі вправлялася по диригуванню; доцент Н.І. Грицюк – лекції викладачки сприяли еволюції музикознавчого мислення, актуалізації креативного потенціалу.

У цілому навчання в інституті ознаменувалося: накопиченням культурно-освітнього, соціального, індивідуального досвіду; подальшим розвитком кругозору, аксіологічних орієнтирів; кристалізацією життєтворчих ідей М. Качур. Серед пріоритетів, що визначили буттєву і професійну стратегію, слід означити: ціннісне відношення до людей, професії, всього оточуючого середовища; побудову суб'єктивної картини світу, де домінує дієвість, любов, підтримка; наявність життєвої мети й бажання самоактуалізуватися через її реалізацію; вміння долати складнощі, не акцентувати увагу на негативі, бути поблажливим до недоліків інших; можливість бачити перспективу навіть у кризових ситуаціях; вміння мобілізувати внутрішні ресурси, робити якісні мистецькі зрушення задля поступу національної духовності тощо.

Педагогічна діяльність – магістральна в процесі довершення мети креативного існування Мирослави Михайлівни. Почавши кар'єру вчителем музики загальноосвітньої школи, ставши фахівцем вищого гатунку, здобувши визнання у професійних колах, діячка прагнула передати знання студентам. Саме тому з 1989 року вона почала викладати в Мукачівському педагогічному училищі (нині

фаховий коледж), де вела дисципліни «Методика музичного виховання», «Музика», «Педагогічна практика», «Хоровий клас». Зміст курсів акумулював багаторічні напрацювання М. Качур, а також студії видатних українських майстрів.

З 2001 по 2010 роки пані Мирослава обіймала посаду завідувачки музично-педагогічним відділенням. Мисткиня, з одного боку, розвивала освітні традиції, закладені її попередниками, з іншого – зафундувала ряд новацій. В інституції створювалися колективи «Троїсті музики» (кер. В. Куцин), вокальні тріо «Лілея» та квінтет «Чорногора», ансамбль пісні й танцю «Пролісок» (кер. Е. Куцин), продовжували свою практику вже існуючі (звання «Народний» отримали «Любисток» (кер. Л. Мусієць), «Цімборики» (кер. Т. Зінкевич), «Латірчанка» (кер. Н. Шляхта); закуплені унікальні народні музичні інструменти; виконавці закладу здійснювали гастрольні виступи по містам і селам Закарпаття; вперше у 2007 р. відбулася презентація здобутків училища в обласній філармонії; видавалися репертуарні збірки; проходили Всеукраїнські семінари викладачів музичного мистецтва західного регіону, проводились наукові конференції, відкриті практики, концерти тощо.

Поступ установи вплинув і на той факт, що на його базі в 2003 р. було засновано Мукачівський гуманітарно-педагогічний інститут (2009 р. – реорганізований у Мукачівський державний університет). Мирослава Михайлівна брала дієву участь у розбудові ЗВО, певний час була деканом музично-педагогічного факультету, розробляла навчальні плани та програми, за якими провадилась підготовка майбутніх фахівців.

Значний методичний, творчий, управлінський досвід М. Качур отримав наукове вираження. У 2010 р. вона успішно захистила кандидатську дисертацію «Патріотичне виховання молодших школярів засобами художнього краснзнавства» (наук. кер.: д. псих. н., проф., дійсний член НАПНУ І.Д. Бех). Тема дослідження не тільки синтезувала напрацювання мисткині, але й втілила її культурно-громадську позицію, де дієва любов до рідного краю є визначальною.

Наступним етапом реалізації ідей життєтворчості М. Качур стала науково-педагогічна діяльність у вищій школі. Ще з 2003 р. майстриня викладала в Мукачівському гуманітарному інституті, а з 2010 по 2019 роки очолювала музичні кафедри Мукачівського

державного університету. Зазначений період характеризується напруженою працею задля модернізації змісту мистецької освіти. Мирослава Михайлівна вдосконалила, відповідно до сучасних умов підготовки фахівців, базові дисципліни («Методика музичного виховання», «Музика») та різні види практики; створила низку нових навчальних курсів («Художньо-педагогічні технології на уроках мистецтва», «Методика викладання інтегрованого курсу “Мистецтво”», «Сучасні технології мистецької освіти» та ін.); стала гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта («Музичне мистецтво») тощо.

Креативні погляди, методичні засади М. Качур значно підняли рівень професійної музичної освіти Закарпаття. Вони отримали своє продовження і вираження у практиці її учнів. Випускники Мирослави Михайлівни продуктивно працюють у закладах дошкільної та загальної середньої освіти, позашкільних установах, ВНЗ. Вони неодноразово ставали переможцями I, II, III-го турів Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року» в номінації «Музичне мистецтво».

Завідування кафедрою ознаменувалося довершенням великої кількості наукових і творчих задумів. Ця стаття не може охопити весь спектр заходів, втілених за підтримки, активної участі мисткині. Тому означимо лише знакові для розвитку регіональної культури. Пані Мирослава виступила авторкою й одним із організаторів Всеукраїнської конференції «Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття» (2012–2016 рр.). На ній обговорювались актуальні проблеми педагогіки, мистецтвознавства, культурології, проводилися майстер-класи провідних національних музикантів-практиків, налагоджувалася співпраця між вчителями загальноосвітніх шкіл та вченими.

З ініціативи М. Качур в університеті започатковано проект «Мистецькі зустрічі», у межах якого щорічно реалізуються: «Тиждень професійної майстерності», відкриті публічні лекції, методичні тренінги та семінари. Зусиллями Мирослави Михайлівни на спеціальності 014 «Середня освіта» (Музичне мистецтво) нормалізовано роботу студентського наукового товариства, здійснено ряд конференцій («Шедєври камерної музики», «Феномен Д.Бортнянського в контексті української й світової музичної культури», «Композиторська та музично-педагогічна спадщина М.Д. Леонтовича у культурно-освітньому просторі XXI століття»,

«Творчість Й.Штрауса у контексті розвитку західноєвропейської музичної культури XIX століття», «Творчість М. Скорика у світлі тенденцій мистецтва сьогодення» та ін.).

Організаційна практика Мирослави Михайлівни була також направлена на партнерство й співробітництво з провідними українськими мистецькими навчальними закладами: Львівською національною музичною академією ім. М.В. Лисенка, Національним педагогічним університетом ім. М.П. Драгоманова, Національною академією керівних кадрів культури і мистецтв, Дрогобицьким державним педагогічним університетом ім. І.Я. Франка, Закарпатською академією мистецтв, Барським гуманітарно-педагогічним коледжем ім. М.С. Грушевського та ін.

Управлінська діяльність М. Качур стала успішною завдяки: здатності мисткині орієнтуватися у різноманітних буттєвих ситуаціях, швидко приймати необхідні міри задля вирішення завдань студіювання; вмінню прогнозувати наслідки певних дій, нести за них відповідальність; таланту налагоджувати стосунки з людьми, знаходити аргументи для залучення їх до командної роботи; майстерності бачити світ прекрасним тощо.

Ще однією вагомою віхою довершення завдань життєтворчості пані Мирослави є дослідницька робота. Мисткиня – авторка великої кількості публікацій, присвячених актуальним питанням підготовки майбутніх спеціалістів освітньої галузі, інноваційним підходам у формуванні особистісних та фахових якостей педагогів-музикантів. Вона керує написанням студентських робіт. Неодноразово була залучена до редколегії збірників за матеріалами конференцій, журналу «Науковий вісник Мукачівського державного університету» (Серія «Педагогіка і Психологія»). Систематично здійснює рецензування методичних видань, статей, авторефератів. З 2014 року – дійсний член-кореспондент Української академії акмеологічних наук.

М. Качур має активну громадську позицію. Вона ініціаторка проведення благодійних акцій, до участі в яких вмотивовує здобувачів вищої освіти. Мирослава Михайлівна є головою журі Всеукраїнського конкурсу дитячої естрадної пісні «Різдвяна зірочка», Міжнародного фестивалю-конкурсу народного мистецтва «Смарагдові витоки», членом комісії Мукачівської культурної премії ім. О.В. Духновича.

Пані Мирослава систематично читає лекції в Закарпатському інституті післядипломної педагогічної освіти. Її доповіді висвітлюють проблеми впровадження Державних стандартів до змісту навчально-виховного процесу НУШ, застосування художньо-педагогічних технологій у мистецьке студіювання та ін.

Життєтворчі ідеї не змогли б реалізуватися повною мірою без особливих особистісних якостей М. Качур. Вона є доброю, чуйною, відкритою, простою, щирою, готовою в усякій ситуації прийти на допомогу. Коло друзів діячки надзвичайно широке, об'єднує людей різних професій, вікових категорій, культурних уподобань. Студенти товаришують з нею і після закінчення навчання, отримують професійну, буттєву підтримку. Пані Мирослава – прекрасна дружина, мама, ніжна бабуся, яка вміє створити для родини атмосферу любові, довіри, душевної теплоти, затишку. Цілком закономірно, що доля не завжди прихильно ставилася до мисткині. Були часи випробувань, важких розчарувань, зневіри. Однак її багатогранний талант проявився у вмінні прощати, оптимістично мислити, йти вперед до означених вершин.

Плідна фахова діяльність М. Качур отримала суспільне визнання. Вона відзначена низкою почесних грамот, нагороджена знаком «Відмінник освіти України» (2007 р.), а 2019 р. їй присвоєно Почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

Нині Мирослава Михайлівна активно займається науково-педагогічною роботою, приймає участь у конференціях, Всеукраїнських вебінарах, є членом журі престижних регіональних конкурсів, сповідує активну громадську патріотичну позицію. Її життя насичене великим змістом, мистецькими планами, які в майбутньому обов'язково знайдуть свій продуктивний вияв.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє нам констатувати, що професійна практика М. Качур – сфера реалізації ідей життєтворчості. Креативна концепція існування майстрині сформувалася ще в роки студентства, протягом фахової діяльності поглиблювалася, зазнавала трансформацій, відповідно до інноваційних гуманістичних тенденцій, довершувалася в багатогранних напрямках роботи. Праця пані Мирослави має декілька магістральних ліній: наукова – дослідження проблем музичного навчання, рецензування статей та авторефератів, керівництво дипломними студіями та ін.;

педагогічна – викладання в освітніх закладах різного рівня (школа, коледж, університет, курси підвищення кваліфікації вчителів), підготовка методичних видань, репертуарних збірок та ін.; культурно-організаційна – управління структурними підрозділами університету, налагодження партнерства з провідними ЗВО; проведення конференцій, форумів, майстер-класів, семінарів із залученням знакових українських вчених, виконавців; членство в журі конкурсів, фестивалів; провадження громадських соціальних акцій, проєктів та ін.

Сутнісними якостями мистецького буття Мирослави Михайлівни є: системний аналіз дійсності, свідоме направлення зусиль до її творчого перетворення; активна взаємодія з оточуючим середовищем; продуктивність, що проявилася в ґрунтовних досягненнях у всіх сферах роботи; постійне вдосконалення власних здібностей тощо.

Життєтворчість М. Качур значно вплинула на національний культурний поступ. Успішна праця майстрині – відповідь на актуальні гуманітарні виклики часу. Здобутки діячки сприяли вирішенню багатьох освітніх проблем, отримали застосування у викладанні її вихованців, які, ґрунтуючись на засадах наставниці, продукують свої авторські методи та підходи звершення змісту сучасного музичного навчання.

Представлена стаття не розкриває усі аспекти творчості М. Качур. Логічним продовженням дослідження імплементації концепції креативного буття мисткині може стати аналіз практики її учнів. Перспективним також вважаємо студіювання літопису Мирослави Михайлівни з позиції інтелектуальної та наукової біографії.

Література

1. Богданова Н. Культура життєтворчості особистості. Філософсько-світоглядний аналіз. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. 302 с.
2. Енциклопедія освіти / гол. ред. В.Г. Кремень; Акад. пед. наук України. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Качур М. М. Навчально-виховна та науково-дослідна діяльність кафедри педагогіки музичної освіти та виконавського мистецтва Мукачівського державного університету в сучасному освітньому просторі. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія "Теорія і методика мистецької освіти". К.: НПУ, 2013. Випуск 14(19). Ч. 2. С. 207 – 210.
4. Качур М. М. Реалізація ідей педагогіки життєтворчості у контексті гуманізації змісту

професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія "Педагогіка та психологія". Мукачево: МДУ, 2015. №2(2). С.63 – 67.

5. Качур М.М. Почесні імена України – еліта держави : історично-презентаційне видання / авт. упоряд. Я. Я. Білейчук. К. : Логос Україна, 2021. Т. VI. С. 176.

6. Химинець В.В., Стрічик П.П., Качур Б.М., Талапканич М.І. Освіта Закарпаття : монографія. Ужгород: Карпати, 2009. 464 с.

7. Щербан Т.Д. Мукачівський державний університет: історичний вимір його становлення та перспективи розвитку. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія "Економіка". Мукачево: МДУ, 2015. Випуск 2(4). Частина 1. С.9 – 11.

References

1. Bohdanova N. (2011). The culture of life creativity of the individual. Philosophical and ideological analysis. Kyiv: NPU imeni M. P. Draghomanova [in Ukrainian].

2. Kremenj V. G. (Eds.) (2008). Encyclopedia of Education. Akad. ped. nauk Ukrajinu. Kyiv: Jurinkom Inter [in Ukrainian].

3. Kachur M. M. (2013). Educational and research activities of Pedagogy of Music Education and

Performing Arts Department of Mukachevo State University in the modern educational space. Naukovyj chasopys Nacionaljnogho pedagoghichnogho universytetu im. M.P.Draghomanova. Serija "Teorija i metodyka mystecjkoji osvity", 14 (19), P.2, 207-210 [in Ukrainian].

4. Kachur M. M. (2015). Implementation of life creativity pedagogy ideas in the context of humanization the content of future music art teacher professional training. Naukovyj visnyk Mukachivskogho derzhavnogho universytetu. Serija "Pedagoghika ta psykholohija", №2 (2), 63 – 67 [in Ukrainian].

5. Bilejchuk Ya. (Eds.) (2021). Kachur M. M. Honorary names of Ukraine - the elite of the state: reference and bibliographic publication, Vol.VI (pp.171). Kyiv: Loghos Ukrajinu [in Ukrainian].

6. Khymynej V. V., Strichyk P. P., Kachur B. M., Talapkanych M. I. (2009). Education of Transcarpathia. Uzhghorod: Karpaty [in Ukrainian].

7. Shherban T. D. (2015). Mukachevo State University: the historical dimension of its formation and prospects for development. Naukovyj visnyk Mukachivskogho derzhavnogho universytetu. Serija "Ekonomika", 2 (4), P. 1, 9 – 11 [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 31.05.2021
Отримано після доопрацювання 22.06.2021
Прийнято до друку 05.06.2021*